

Rechtbank Amsterdam van 11 mei 2010, LJN: BM4005, zaaknr. AWB 09/462

<http://www.rechtspraak.nl/ljn.asp?ljn=BM4005>

Art.: art. 18 en 20 Wet Bibob, art. 1, sub a, d en f, 34, 35, 36 en 45 Wbp en art. 12 van Richtlijn 95/46/EG

Trefw.: Bibob-adviezen Hells Angels, Acroniemonderzoek, bevoegdheid bestuursrechter, ontvankelijkheid van de Stichting, persoonsgegevens, inzagerecht, volledig overzicht, gesloten verstrekkingenregime, gegevensverstrekking aan derden en aan belanghebbenden zelf, persoonlijke levenssfeer, correctierecht, verantwoordelijke, verwijzing naar de bron, voorlichting aan partijen

Samenvatting

De minister van Justitie heeft via een tweetal besluiten de verzoeken om inzage en correctie van de Stichting Hells Angels en D. Uneputty met betrekking tot bij het Bureau Bibob aanwezige adviezen en de daaraan ten grondslag liggende brongegevens geweigerd, onder verwijzing naar de gemeente Amsterdam (inzage) en het OM (correctie). Hiertegen is beroep ingesteld bij de rechtbank Amsterdam. De rechtbank oordeelt als volgt.

De minister heeft de verzoeken van eisers terecht aangemerkt als een verzoek op grond van de art. 35 en 36 van de Wbp. Ingevolge art. 45 Wbp is de bestuursrechter bevoegd om van dit geschil kennis te nemen. Nu de Stichting geen natuurlijke persoon is, maar de rechtsvorm heeft van een stichting is zij geen betrokkene als bedoeld in de art. 35 en 36 van de Wbp.

Betrokkene is immers degene op wie een persoonsgegeven betrekking heeft (art. 1, aanhef en sub f, Wbp) en dat kan slechts een natuurlijke persoon zijn (art. 1, aanhef en sub a, Wbp).

De stichting heeft dus geen aanspraak op de in de art. 35 en 36 neergelegde rechten op inzage en correctie en verweerder heeft een op deze artikelen gebaseerd verzoek van de stichting dan ook ten onrechte ontvankelijk verklaard, zodat de rechtbank dit besluit vernietigt.

Het beroep van D. Uneputty is daarentegen wel ontvankelijk. Wat de toepassing van art. 35 Wbp betreft sluit de rechtbank zich aan bij de rechtspraak van de burgerlijke rechter, in het bijzonder de uitleg van dit recht door de Hoge Raad in zijn uitspraak van 29 juni 2007, LJN: AZ4663.

De rechtbank overweegt dat ingevolge art. 35, lid 2, Wbp de verantwoordelijke bij de voldoening van de door het eerste lid opgelegde verplichting niet kan volstaan met de verstrekking van globale informatie, maar deze alle relevante informatie over betrokkene moet verschaffen, hetgeen, afhankelijk van de omstandigheden, vaak zal kunnen gebeuren door het verstrekken van afschriften, kopieën of uittreksels. Het in art. 35 gebruikte begrip “volledig overzicht” moet veeleer als een ruime aanduiding van de verplichting tot het verschaffen van de gegevens en niet als een beperking worden beschouwd.

Vervolgens komt de vraag aan de orde of de minister eisers verzoek heeft kunnen weigeren op grond van de Wet Bibob. De rechtbank stelt hieromtrent voorop dat uit de wetsgeschiedenis van de Wet Bibob ondubbelzinnig valt af te leiden dat het niet de bedoeling van de wetgever is geweest om de toepasselijkheid van de Wbp uit te sluiten. Art. 18 van deze wet is erop gericht te voorkomen dat via de toepassing van de Wbp toegang zou worden verkregen tot gegevens die niet aan de geregistreerde mogen worden bekendgemaakt. Gegevens die niet aan de desbetreffende persoon ter kennis mogen worden gebracht kunnen derhalve niet door het bureau worden geregistreerd. Het gesloten verstrekkingenregime in art. 20 van de Wet Bibob derogert niet aan de Wbp, want ziet op derden en niet op de verstrekking aan een belanghebbende van gegevens betreffende de persoon van de belanghebbende zelf. De rechtbank is derhalve van oordeel dat in de Wet Bibob geen aanknopingspunten kunnen worden gevonden een verzoek van een belanghebbende op grond van art. 35 van de Wbp op andere gronden te beoordelen dan voortvloeit uit de Wbp zelf.

Voorts stelt de rechtbank vast dat ook het correctierecht van art. 36 van de Wbp niet in de Wet Bibob is uitgesloten. Nu verweerder op grond van het vorenoverwogene het verzoek van eiser volgens verkeerde maatstaven heeft getoetst, komt het bestreden besluit voor vernietiging in aanmerking. Het beroep van eiser is dan ook gegrond. Verweerder dient met inachtneming van deze uitspraak een nieuw besluit in bezwaar te nemen. Ter voorlichting van partijen hecht de

rechtbank eraan op te merken dat indien het LLB (Bureau Bibob) geen andere persoonsgegevens betreffende eiser verwerk dan die welke het verkregen heeft van een derde (“bron”), eiser jegens verweerder niet met vrucht een beroep kan doen op art. 36 van de Wbp.

Noot

1. Deze uitspraak heeft in de pers en op internet veel aandacht gekregen. Niet in het minst omdat het hier ging om een nieuwe procedure van de Hells Angels, een zowel door de Stichting Hells Angels als door de heer D. Uneputty (president van de Amsterdamse “chapter” van Hells Angels Holland) ingesteld beroep bij de rechtbank Amsterdam tegen een weigeringsbesluit van de minister van Justitie tot het verlenen van inzage en correctie. De teneur van deze publicaties is dat de minister de Hells Angels ten onrechte inzage in hun Bibob-gegevens geweigerd zou hebben. Zoals uit deze uitspraak blijkt ligt dat wat genuanceerder.

Dit is de eerste Bibob-zaak waarin de verhouding tussen de Wet Bibob en de Wbp voluit aan de orde komt, toegespitst op de regeling van de gegevensverwerking door het Bureau Bibob (LBB) en het inzage- en correctierecht van betrokkenen. Deze uitspraak bevat een aantal belangrijke elementen. Echter ook de rechtbank lijkt uiteindelijk vastgelopen te zijn in de vraag hoe de rechtspositie (aanspraken) van betrokkenen bij de gegevensverwerking door het Bureau Bibob precies af te bakenen, in het bijzonder in relatie tot de verdeling van taken, bevoegdheden en verplichtingen van het Bureau Bibob en haar externe informatieleveranciers (bronnen). Hierna bespreek ik de belangrijkste onderdelen van deze uitspraak.

2. Eerst iets over de belangen van de Hells Angels bij deze beroepszaak. Ook hierin gaat het om het zgn. Acroniemonderzoek, waarvan de resultaten ten grondslag liggen aan een aantal negatieve adviezen van het LBB in vergunningenkwesties. Eisers stellen dat de gegevens uit dit onderzoek niet meer gebruikt mogen worden omdat het OM in deze strafzaak door de rechtbank Amsterdam niet-ontvankelijk is verklaard. Via een beroep op het inzage- en correctierecht op grond van de Wbp wordt derhalve getracht om deze vraag in rechte beslist te krijgen. Zie over de achtergronden mijn noot bij de uitspraak van de ABRvS van 8 juli 2009, JB 2009/183 inzake de weigering door het gemeentebestuur van Amsterdam van een APV-exploitatievergunning en de intrekking van een DHW-vergunning voor Yab Yum, die in een definitieve sluiting van dit prostitutiebedrijf resulteerden. De resultaten in dit Acroniemonderzoek liggen tevens ten grondslag aan weigeringsbesluiten met betrekking tot het verrichten van beveiligingswerkzaamheden van de heer D. Uneputty (ABRvB van 8 augustus 2007, LJN: BB1271 en ABRvS van 26 november 2008, LJN: BG5316) en de intrekking van diens wapenvergunning (Rechtbank Amsterdam van 23 december 2009, LJN: BL1600). Zie in dit verband ook de uitspraak van de Rechtbank Amsterdam van 16 december 2009, LJN: BL0639, in de schadeprocedure tegen de Staat wegens een van overheidswege opgezette lastercampagne tegen de Hell's Angels en de Stichting.

3. Terecht heeft de rechtbank zich bevoegd verklaard, nu het ging om een besluit van een bestuursorgaan op grond van een verzoek op grond van de art. 35 en 36 jo. art. 45 Wbp. De niet-ontvankelijkheid van de Stichting Hells Angels was eveneens te verwachten. Het inzage- en correctierecht op grond van de Wbp is een persoonlijk recht. Dat de minister anders oordeelde is gezien de betekenisbepalingen in art. 1, aanhef en sub f en a, in relatie tot het begrip betrokkene in art. 35, eerste lid, Wbp, niet begrijpelijk. De wet is op dit punt volstrekt duidelijk. En onder de Wpr was dit niet anders.

Daarmee is wel een belangrijke lacune in de rechtsbescherming inzake gegevensverwerking door het Bureau Bibob aan het licht getreden. Die is beperkt tot natuurlijke personen, terwijl ook rechtspersonen (bedrijven en instellingen) bij deze gegevensverwerking direct belanghebbende kunnen zijn. Weigering en intrekking van vergunningen c.a. (art. 3 Wet Bibob) en het uitsluiten van de gunning van opdrachten (art. 5 Wet Bibob) treffen immers primair rechtspersonen. En zij zijn het die als regel de juistheid van een negatief Bibob-advies voor de rechter moeten aanvechten, met inbegrip van de hierin opgenomen persoonsgegevens. Mogelijk kan een dergelijk inzagerecht voor rechtspersonen nog voor de burgerlijke rechter worden uitgediscussieerd op

grond van onrechtmatige daad in samenhang met de art. 10 Grondwet en 8 EVRM - deze grondrechtenaanspraken zijn immers niet beperkt tot natuurlijke personen - maar dat zou, ook Europees, wel een noviteit zijn. De kans op succes acht ik dan ook zeer gering. Dit betekent dat voor de bescherming van bedrijfs(vertrouwelijke) gegevens in het kader van de Bibob-procedure niet in algemene zin kan worden teruggevallen op het aan natuurlijke personen grondrechtelijk verzekerde (art. 10 Grw., 8 EVRM en 7 en 8 Handvest) recht op bescherming van hun persoonsgegevens. Dat ligt anders bij het huisrecht, dat ook voor rechtspersonen geldt. De Wob biedt ook geen uitkomst omdat - afgezien van de drempel van het publiek belang en de weigeringsgronden in art. 10 Wob - de toepasselijkheid hiervan in art. 20, eerste lid, Wet Bibob is uitgesloten.

Gezien de zelfstandige belangen van bedrijven en instellingen bij een deugdelijke gegevensverwerking door het LLB is het derhalve het overwegen waard om in de Wet Bibob ter zake een bijzondere voorziening op te nemen. Dit temeer nu het gebruik van het Bibob-instrument sterk wordt gestimuleerd, mede door het bevorderen van samenwerkingsverbanden en het opzetten van een activerende en ondersteunende infrastructuur via Regionale Informatie- en Expertise Centra (RIEC's). De Wet Bibob zal op onderdelen worden aangepast. Zie de brieven van de ministers van BZK en Justitie van 26 november 2008 en van 27 april 2010, Kamerstukken II, 31109, nrs. 4 en 9 (Evaluatie Wet Bibob) en de brief van de ministers van BZK en Justitie van 21 april 2009, Kamerstukken II 2008/09, 29911, nr. 27 (Bestrijding georganiseerde criminaliteit). Een en ander betekent dat Bibob-informatie op nog grotere schaal zal gaan circuleren dan thans al het geval is.

4. Een opmerkelijk element in deze uitspraak is dat de rechtbank zich voor wat betreft de uitleg van het inzage-recht in art. 35 Wbp uitdrukkelijk aansluit bij de rechtspraak van de burgerlijke rechter, in het bijzonder bij de uitspraak van de Hoge Raad van 29 juni 2007, LJN: AZ4663. Aldus neemt deze bestuursrechter afstand van de rechtspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak, die dit inzage-recht in art. 35 van de Wbp en in art. 39i van de Wjsg beperkter uitlegt. Zie ABRvS van 1 april 2009, LJN: BH9254, ABRvS van 16 januari 2008, LJN: BC2115, en ABRvS van 24 januari 2007, LJN: AZ6853. Anders dan de Hoge Raad oordeelt de Afdeling in vaste rechtspraak dat deze artikelen geen recht geven op inzage in de documenten waarin persoonsgegevens zijn opgenomen, tenzij niet op andere wijze adequaat kan worden voorzien in kennisgeving van die gegevens dan wel de herkomst daarvan. Zie in dit verband ook het door de Afdeling in de Wob-jurisprudentie gemaakte onderscheid tussen persoonsgegevens en documenten, voor het eerst in ABRvS van 29 november 2006, JB 2007/13. De verschillen tussen Hoge Raad en Afdeling zijn verklaarbaar door het type zaken. Deze Afdelingsjurisprudentie is sterk ingekleurd door de context van politieke en justitiële gegevensverwerking. Doordat de Afdeling in zijn uitleg onvoldoende differentieert naar type zaken, staat deze rechtspraak echter op onderdelen op gespannen voet met doel en strekking van het inzage-recht in art. 12 van de Richtlijn en de bedoeling van de wetgever. Zie omtrent de uitleg van het inzage- en correctierecht in de richtlijn tevens het belangrijke prejudiciële arrest van het Hof van Justitie, EU HvJ van 7 mei 2009, JB 2009/159 m.nt. dzz. (Rijkeboer). Ook wat het correctierecht betreft tendeeft de Afdeling in het licht van de richtlijn naar een te restrictieve uitleg. Zie ABRvS van 11 maart 2009, JB 2009/114 (correctie inschrijving spookbewoner in de GBA) en ABRvS van 3 februari 2010, JB 2010/66 (correctie individueel ambtsbericht), beide met een kritische noot dzz.

5. De kern van deze uitspraak is de vraag of de Wet Bibob derogeert aan het inzage- en correctierecht van betrokkene in de Wbp. Op basis van de wetsgeschiedenis oordeelt de rechtbank dat hieruit ondubbelzinnig is af te leiden dat de wetgever niet heeft beoogd om de toepasselijkheid van de Wbp uit te sluiten. Daartoe wordt verwezen naar een passage in de MvT betreffende de informatieverplichting van de verantwoordelijke in art. 34 Wbp, Kamerstukken II 1999/00, 26883, nr. 3, p. 28 en de toelichting op art. 18 van de wet, nr. 3, p. 71. Zie voor andere relevante passages met betrekking tot de gelding van de Wbp, in het bijzonder van de verplichting tot actieve informatieverstrekking aan en het recht op inzage en correctie van betrokkene: Kamerstukken II 1999/00, 26883, nr. 3, p. 29 en 41, en Kamerstukken I 2001/02, 26883, nr. 73b, p. 27. Deze passages zijn wat de gelding van de Wbp betreft, in het bijzonder de

art. 34, 35 en 36 van deze wet, volstrekt duidelijk. Ter illustratie een relevante passage op p. 41 van de MvT: “Daarnaast kan de betrokkene gebruik maken van het inzage- en correctierecht conform het bepaalde in de Wet bescherming persoonsgegevens. Zodoende kan betrokkene zicht krijgen op hetgeen over hem is opgenomen in de persoonsregistratie van Bureau Bibob en eventueel corrigeren.”

Zoals de rechtbank terecht constateert staat het gesloten verstrekkingenregime in art. 20 van de Wet Bibob evenmin in de weg aan de rechten van betrokkenen onder de Wbp. Betrokkenen zijn immers geen derden in de zin van dit artikel.

Op grond hiervan oordeelt de rechtbank dat het inzage-recht van een belanghebbende op grond van art. 35 Wbp niet wordt geraakt door de Wet Bibob als *lex specialis*. Evenmin is dat het geval bij het correctierecht in art. 36 van de Wbp.

6. Met deze uitspraak is de normering van de gegevensverwerking door Bureau Bibob nog slechts ten dele in kaart gebracht, want beperkt tot de actieve informatieplicht van het bestuursorgaan en het inzage- en correctierecht van betrokkene (art. 34 t/m 36 Wbp). Gaat het echter over de rechtvaardiging en de inrichting van de gegevensverwerking van Bureau Bibob, dan is sprake van gelding van de Wbp en de Wet Bibob in onderlinge samenhang, waarbij de informatieregeling in laatstgenoemde wet de algemene regeling in de Wbp verbijzondert en op onderdelen inperkt. Zie in het bijzonder de art. 12, 13, 14, 18, 19, 20, 27, 28 en 29 van de Wet Bibob en art. 6 van het Besluit Bibob, in relatie tot de art. 8, 9, 16, 22 en 23 Wbp. Zo derogeert het gesloten verstrekkingenregime in art. 20 Wet Bibob aan art. 8 Wbp, in het bijzonder aan de verstrekkingenredenen onder e en f.

Zie met betrekking tot de werking van dit (geheimhoudings)regime in de Wet Bibob: ABRvS van 19 september 2007, JB/196 m.nt. dzz. (geen verstrekking aan bezwaarschriftencommissie).

Uit de hiervoor genoemde brieven van de ministers van BZK en Justitie aan de Tweede Kamer blijkt echter dat dit wettelijke geheimhoudingsregime niet meer wordt aangehouden waar het gaat om op convenanten gebaseerde samenwerkingsverbanden en de ondersteuning door de hiervoor genoemde RIEC's. Momenteel is sprake van een soort gedoogsituatie omdat de wetgever aanzienlijk achterloopt bij de realisering van beleidsambities van genoemde ministers en de Tweede Kamer. Zie ook de brief van de ministers van Justitie en van BZK van 2 november 2009, Kamerstukken 2009/10, 29911, nr. 34. Uit het Justitie Bulletin van 28 mei 2010 maak ik op, dat de ministerraad inmiddels met het wetsvoorstel heeft ingestemd en dat dit voor advies aan de Raad van State is gezonden.

7. Het probleem in deze uitspraak is dat de rechtbank, na terecht geconstateerd te hebben dat verweerder geen uit de Wet Bibob voortvloeiende gronden heeft om het verzoek van eiser op grond van art. 35 Wbp te weigeren, concludeert dat verweerder ten onrechte verstrekking van de over hem geregistreerde gegevens heeft geweigerd. Die conclusie is onjuist. De rechtbank heeft een stap over het hoofd gezien, namelijk de vraag of beperkingen op het inzage-recht in de Wbp van toepassing zijn. Want dat is het geval. Het inzage-recht in art. 35 Wbp is geclausuleerd door de uitzonderingsgronden in art. 43 Wbp. Ingevolge dit artikel kan de verantwoordelijke art. 35 buiten toepassing laten voor zover dit noodzakelijk is vanwege een aantal hierin opgenomen gronden, waaronder sub b, betreffende de voorkoming, opsporing en vervolging van strafbare feiten. Het oordeel van de rechtbank dat de minister eiser inzage had dienen te verlenen in de hem betreffende persoonsgegevens, kan dus in het licht van art. 43 Wbp geen stand houden. Een juiste toepassing van de art. 35 en 43 Wbp in onderlinge samenhang is daarom zo belangrijk, omdat het correctierecht in art. 36 slechts persoonsgegevens betreft waaromtrent inzage is geboden. Geen inzage, dan ook geen correctie.

8. Een tweede punt is de wijze waarop de rechtbank het correctierecht in art. 36 Wbp concretiseert of beter gezegd: inperkt. Eerst wordt geconstateerd dat verweerder op het verzoek van eiser niet aldus heeft mogen reageren door eiser naar de bron te verwijzen. Die bron is het OM dat op basis van het Acroniemonderzoek persoonsgegevens aan het Bureau Bibob beschikbaar heeft gesteld. Vervolgens stelt de rechtbank vast dat de vraag of het LBB over gegevens betreffende eiser beschikt waarvoor het in het kader van de toepassing van art. 36 Wbp een zelfstandige verantwoordelijkheid draagt, en waaromtrent het LBB zelf als “bron” is aan te

merken, onvoldoende duidelijk is geworden. De onduidelijkheid stijgt ten top als de rechtbank bij de vernietiging van het betreffende besluit wegens toetsing aan verkeerde maatstaven een interpretatieaanwijzing geeft inzake de te nemen nieuwe beslissing, luidende: “Ter voorlichting van partijen hecht de rechtbank eraan op te merken dat indien het LBB geen andere persoonsgegevens betreffende eiser verwerkt dan die welke het verkregen heeft van een derde (“bron”), eiser jegens verweerder (LBB) niet met vrucht een beroep kan doen op artikel 36 van de Wbp”. Wat hier doorheen speelt is dat de rechtbank het LBB als verantwoordelijke in de zin van art. 1, aanhef en sub d, Wbp aanmerkt, een punt waarop ik hierna nog zal ingaan.

Op basis van deze overwegingen moet worden geconcludeerd, dat de rechtbank van oordeel is dat het jegens de minister inzake de gegevensverwerking door het Bureau Bibob uit te oefenen correctierecht ex art. 36 Wbp zeer beperkt is, want slechts ziet op de persoonsgegevens die door Bureau Bibob “aan de bron” verzameld c.q. verwerkt zijn. Dat is niet veel, want de taak van dit dienstonderdeel is beperkt tot advisering op basis van uit externe bronnen aangeleverde of verkregen informatie. Zie de taakomschrijving in art. 9 in samenhang met de beperkingen inzake de gegevensverwerking in art. 12 van de Wet Bibob. Het bureau heeft derhalve geen onderzoeks-, c.q. recherchebevoegdheden, maar fungeert als deskundige “informatie-veredelaar”, op basis van koppelingen op organisatie- en persoonsniveau van informatie uit uiteenlopende gegevensbestanden in combinatie met door betrokkenen via het formulier verplicht verstrekte gegevens. Dit zou betekenen dat het correctierecht min of meer beperkt zou zijn tot de bevindingen (analyses en oordelen) van Bureau Bibob op basis van de verzamelde persoonsgegevens. Door bronverwijzing af te wijzen, verslechtert de rechtbank de rechtspositie van de betrokkene nog verder. Want hoe komt die anders te weten waar hij moet zijn voor inzage en correctie aan de bron?

9. In het licht van art. 36 Wbp, mede in het perspectief van art. 12 van richtlijn 95/46/EG en de relevante grondrechten (art. 7 en 8 Handvest, 8 EVRM en 10 Grw.), kan dit oordeel van de rechtbank niet als juist worden aanvaard. Om te beginnen al omdat de rechtbank miskent dat elke verantwoordelijke in de zin van de Wbp wat zijn gegevensverwerking betreft zelfstandig aan verplichtingen in deze wet is onderworpen. Ook in die gevallen dat niet of nauwelijks denkbaar is dat een correctieverzoek van betrokkene tot een inhoudelijke wijziging van de vastgelegde persoonsgegevens zal leiden, dan wel dat afspraken met derden-informatieveranciers zijn gemaakt. Zo kan een correctieverzoek ook de toegestane bewaartermijn betreffen. Zie art. 19 van de Wet Bibob. Bovendien kunnen elementen van evenredigheid en subsidiariteit betreffende de gegevensverzameling aan de orde komen. Het inzage- en correctierecht is niet alleen een controle-instrument op de rechtmatigheid van de gegevensverwerking, maar is bovendien instrumenteel aan (behoud van) de kwaliteit daarvan. Zie het hiervoor opgenomen citaat uit de MvT alsmede de overige bronvermeldingen.

De rechtmatigheid van het Bibob-stelsel is in hoge mate afhankelijk van een voldoende evenwicht van publiek belang en individuele grondrechtsaanspraken, in het bijzonder die op basis van de art. 8 en 6 EVRM en de overeenkomstige bepalingen in het Handvest.

De invulling van het correctierecht op een wijze als de rechtbank in deze uitspraak doet, waarbij de rechtspositie van geregistreerden onevenredig wordt verzwakt doordat zij – ook nog eens zonder bronverwijzing - geacht worden hun recht op correctie op grond van art. 36 Wbp bij een groot aantal informatieveranciers uit te oefenen, met alle moeite, kosten en risico's van dien, verstoort deze balans in belangrijke mate.

Het alternatief ligt voor de hand. Dat bestaat erin dat het correctierecht ex art. 36 Wbp terzake van de gehele gegevensverwerking bij Bureau Bibob wordt uitgeoefend bij de minister van Justitie, het bureau echter in geval van verzoeken om inzage en correctie - zo nodig - met het oog op een gecoördineerde besluitvorming terugkoppelt naar de betreffende informatieverancier(s). Zie ook mijn noot bij ABRvS van 7 november 2007, JB 2007/226. Deze ruggespraak is volledig passend in het systeem van de Wet Bibob. Wellicht is het nuttig om een dergelijke voorziening bij de komende wijziging van de Wet Bibob mee te nemen, maar noodzakelijk is dat niet.

Zie met betrekking tot de verschillende varianten van het correctierecht tevens mijn noot bij ABRvS van 3 februari 2010, JB 2010/66.

10. Een laatste punt dat ik in deze noot nog aan de orde wil stellen is de positie van het Bureau Bibob in het licht van de Wbp. De rechtbank heeft het Bureau Bibob (LLB) aangemerkt als verantwoordelijke in de zin van art. 1, aanhef en sub d, van de Wbp (o.w. 2.2 en 4.4.3), onder instemming van de gemachtigde van de minister van Justitie. Aan deze vaststelling, die ingevolge de art. 35 en 36 jo. 45 Wbp zou impliceren dat het bureau als bestuursorgaan heeft te gelden, zijn echter geen consequenties verbonden. Want de rechtbank constateert tevens dat het weigeringsbesluit rechtmatig is genomen, want berust op een toereikende mandaatregeling. Verweerder is en blijft de minister van Justitie, die bovendien geacht wordt om, in het verlengde van de vernietiging van het weigeringsbesluit, een nieuwe beslissing dient te nemen. Wat de rechtbank met deze kwalificatie van het Bureau Bibob als verantwoordelijke in de zin van de Wbp dan wel beoogt, wordt niet duidelijk.

Mijns inziens is het Bureau Bibob niet zonder meer aan te merken als een verantwoordelijke in de zin van de Wbp. Niet alleen bevat de Wet Bibob niet een dergelijke voorziening, maar bovendien is in de parlementaire geschiedenis van de Wet Bibob geen enkele aanwijzing in deze richting te vinden. Voor zover de verantwoordelijke bij of krachtens de wet wordt aangewezen, hetgeen in een groot aantal regelingen op sectorniveau het geval is, is dat in beginsel steeds de betreffende minister., dus ook in de gevallen dat sprake is van een gevoelige, de facto min of meer verzelfstandigde gegevensverwerking.

Als verantwoordelijke in de zin van art. 1, aanhef en sub d, van de Wbp, geldt: “de natuurlijke persoon, rechtspersoon of ieder ander die of het bestuursorgaan dat, alleen of te samen met anderen, het doel van en de middelen voor de verwerking van persoonsgegevens vaststelt”. Het begrip verantwoordelijke in de Wbp is de vervanging van het begrip houder onder de Wpr. Omdat dit begrip zowel op zeggenschaps- als op uitvoeringsniveau werd toegepast, bleek de werking ervan zodanig conflictueus, dat met de introductie van het begrip verantwoordelijke in de Wbp een nieuwe start is gemaakt. Zie G. Overkleeft-Verburg, *De Wet persoonsregistraties. Norm, toepassing en evaluatie*, Zwolle, 1995, p. 453-515. In het wetsvoorstel Wbp was het houderschap aanvankelijk beperkt tot natuurlijke personen, rechtspersonen of bestuursorganen. Via de tweede Nota van wijziging (Kamerstukken II 1998/99, 25892, nr. 10) is deze omschrijving aangevuld met een nieuwe variant, te weten: “of ieder ander die”, waarmee blijkens de toelichting beoogd is te voorkomen dat een onderdeel van de overheid die persoonsgegevens verwerkt, doch geen bestuursorgaan is, noch een rechtspersoon, van de werking van de wet zou worden uitgezonderd. Het Bureau Bibob past niet in deze definitie, want mist voldoende zeggenschap, mede door de positionering ervan binnen het ministerie van Justitie en de contra-indicaties in de Wet Bibob.

De Wet Bibob voorziet in een grondslag en een regeling van het beheer van het Bureau Bibob, alsmede in de attributie aan dit bureau van taken - in het bijzonder de adviestaak - en bijbehorende informatiebevoegdheden. De algemene leiding, de organisatie en het beheer van het bureau berusten bij de minister van Justitie, terwijl de dagelijkse leiding is belegd bij een directeur, die rechtstreeks aan de minister rapporteert (art. 21) Voorts is er een begeleidingscommissie van afnemers en informatieleveranciers (art. 25). Organisatorisch is het Bureau Bibob een dienstonderdeel van de Dienst Justis, ingesteld als baten-lastendienst (Stcrt. 2004, nr. 145). Zie in dit verband tevens de gebruikelijke mandaatregelingen, in het bijzonder de Mandaatregeling Dienst Justis 2007, mede grondslag van gemandateerde besluitvorming vanwege de minister van Justitie inzake het inzage- en correctierecht in de Wbp.

De hiërarchische lijnen zijn in de Wet Bibob derhalve geheel in tact gebleven en de minister van Justitie is – als keerzijde van zijn zeggenschap - dan ook volledig politiek verantwoordelijk voor het Bureau Bibob, met inbegrip van de kwaliteit van de advisering en de rechtmatigheid van de gegevensverwerking. Bestuursrechtelijk geldt het Bureau Bibob voorts als adviseur in de zin van art. 3:5 Awb. Zie ABRvS van 18 juli 2007, LJN: BA9799.

Gezien het voorgaande is weliswaar sprake van een geattribueerde taak en bijbehorende bevoegdheden door het Bureau Bibob, echter onder aanwijzingsbevoegdheid van de minister.

Zoals hiervoor al is aangegeven geldt de minister in een dergelijke constellatie naar geldend recht als verantwoordelijke in de zin van de Wbp.

G. Overkleeft-Verburg